

DENKVAARDIGHEDEN LEREN ?!

KUA & KUNSTANALYSE - VAN EENVOUDIG NAAR COMPLEX LEREN

Beste leerling,

Het vergt echt geconcentreerde aandacht om dit goed te begrijpen en inzicht te ontwikkelen in wat je nu precies moet leren voor kunst algemeen en hoe je dat het beste kunt doen.

Omdat Kunst een gebied is waarvoor geen vaste regels of principes gelden (die je altijd op dezelfde manier kunt toepassen - kunstenaars willen nu eenmaal graag origineel zijn en afwijken van de regels als ze dat kunnen om zo iets nieuws te maken), moet je dus leren heel veel te kijken en luisteren naar voorbeelden. Dat geldt ook voor het leren analyseren van vragen, dat is ook niet eenvoudig maar complex.

Aan de andere kant: jullie maken zelf beelden en/of muziek....zoals je kunt zien behoort creëren tot de meer complexe denkvaardigheden, en dat kunnen jullie allemaal ook heel goed.

Dus dan moet dit ook gewoon lukken. Zoals ook voor het goed musiceren en maken van interessante beelden geldt: OEFENING BAART KUNST! Veel succes en begrijp je iets niet, vraag het gerust!

Check de kwaliteit van je gegeven antwoorden ook eens met behulp van de beoordelingsmatrix voor kunstanalyse. Die staat in je boekje van de begrippenlijst.

Veel succes,

Marie-Thérèse van de Kamp, 2013.

DENKVAARDIGHEDEN van eenvoudig naar complex

(herziene taxonomie van de leerdoelen van Bloom)

NIVEAU	WAT & HOE?	Synoniemen
1: ONTHOUDEN Het materiaal op dezelfde manier kunnen onthouden zoals het gepresenteerd is.	Herkennen: kennis uit het lange-termijn geheugen vinden, die verbonden kan worden aan het gepresenteerde materiaal	Identificeren
	Herinneren: het terughalen van relevante kennis uit het lange-termijn geheugen	Terughalen van eerder verworven kennis
2: BEGRIJPEN Betekenis kunnen construeren via verbale, geschreven en grafische communicatie van instructie-inhouden, zoals dat tijdens lessen, in boeken en via computers en monitors gepresenteerd is. Verbanden leggen tussen voorkennis en nieuwe kennis.	Interpreteren: in staat zijn informatie uit een type bron naar een ander type bron te converteren.	verhelderen, parafraseren, representeren, vertalen
	Toelichten: een specifiek voorbeeld van een algemeen concept of principe kunnen vinden.	illustreeren, concretiseren
	Classificeren: vast kunnen stellen dat iets (een bepaald gegeven of object) tot een bepaalde categorie behoort (of tot een bepaald concept of principe)	categoriseren, samenvoegen
	Samenvatten: Een korte verklaring kunnen geven die de gepresenteerde informatie representeert of de kern van een algemeen thema weer kunnen geven.	abstraheren, samenvoegen
	Afleiden: uit gepresenteerde informatie een logische conclusie kunnen trekken	concluderen, extrapoleren, invoegen, voorspellen
	Vergelijken: het kunnen vaststellen van overeenkomsten en verschillen tussen twee of meer objecten, gebeurtenissen, ideeën, problemen of situaties.	onderscheiden, in kaart brengen, relateren
3: TOEPASSEN Manieren van uitvoeren van oefeningen of van problemen oplossen, is verwant aan procedurele kennis.	Uitvoeren: een procedure op een bekende taak kunnen toepassen.	
	Implementeren: een of meer procedures op een onbekende, nieuwe taak kunnen toepassen.	gebruiken
4: ANALYSEREN Materiaal in onderdelen op kunnen splitsen en kunnen bestuderen hoe onderdelen aan elkaar en aan het geheel gerelateerd zijn.	Differentiëren: onderscheid kunnen maken in gepresenteerd materiaal, tussen ter zake doende en niet ter zake doende aspecten of tussen belangrijke en onbelangrijke aspecten.	verschillen zien, onderscheiden, focussen, selecteren
	Organiseren: vast kunnen stellen hoe elementen samenhangen of binnen een geheel functioneren.	verbanden zien, integreren, hoofdlijnen zien, ontleden, structureren
	Attribueren: een onderliggend standpunt, mening, waarde of intentie in gepresenteerd materiaal vast kunnen stellen.	deconstrueren
5: EVALUEREN Het kunnen geven van een oordeel gebaseerd op criteria en standaarden. De criteria die hierbij vaak gebruikt worden zijn kwaliteit, effectiviteit, efficiëntie en consistentie.	Checken: inconsistenties of fouten in een proces of product kunnen herkennen, vast kunnen stellen of een proces of product intern consistent is of de effectiviteit van een procedure wanneer deze geïmplementeerd wordt kunnen bepalen.	coördineren, ontdekken, monitoren, testen
	Bekritisieren: Inconsistenties tussen een product of uitvoering en bepaalde externe criteria vast kunnen stellen, kunnen bepalen of een product extern consistent is, of beoordelen of een procedure geschikt is om een bepaald probleem op te lossen.	beoordelen
6: CREEREN Elementen samenvoegen tot een coherent of functioneel geheel, elementen reorganiseren in nieuwe patronen of structuren. Creëren is erop gericht om nieuwe, originele producten te maken.	Genereren: Alternatieve hypotheses kunnen bedenken, gebaseerd op criteria.	hypothese opstellen
	Plannen: Een aanpak bedenken gericht op het uitvoeren en voltooiën van bepaalde taken.	ontwerpen
	Produceren: een product kunnen bedenken en uitwerken.	construeren

In dit schema worden best moeilijke woorden gebruikt. Kijk vooral maar even naar de woorden die je wel snapt en zoek eventueel onbekende woorden een keertje op, dat is ook goed voor het ontwikkelen van je woordenschat. De vetgedrukte woorden zijn het belangrijkste. En voor kunst algemeen moet je vooral onthouden, begrijpen, toepassen en analyseren.

HET LEREN ANALYSEREN VAN TOETSVRAGEN

Voor Leerlingen	(INDELING VOLGENS TAXONOMIE VAN BLOOM - van eenvoudig naar complex leren)			
	niveau	Werkwoorden die gedrag beschrijven (denkvaardigheden)	Vb van vraagformuleringen	% in kua examen
Kennis	Onthouden	herkennen (Identificeren) herinneren (Terughalen van eerder verworven kennis)	Noem...aspecten/kenmerken Beschrijf...	••
Kennis Toepassen	Begrijpen	Interpreteren (verhelderen, parafaseren, representeren, vertalen) toelichten (illustreeren, concretiseren) classificeren (categoriseren, samenvoegen) samenvatten (abstraheren, samenvoegen) afleiden (concluderen, extrapoleren, invoegen, voorspellen) vergelijken (onderscheiden, in kaart brengen, relateren) uitleggen (modellen construeren)	Beschrijf aan de hand van.... Leg uit waarom... Leg uit hoe/op welke manier .... Leg uit wat bedoeld wordt met... Typeer.... Geef de oorzaken van... Beschrijf in eigen woorden....	•••
Toepassen	Toepassen	uitvoeren implementeren (gebruiken)	Maak duidelijk aan de hand van.. Toon aan, aan de hand van... Bedenk hoe.... (dit alles bij <i>nieuwe</i> voorbeelden)	•••
Inzichtelijk Toepassen	Analyseren	differentiëren (verschillen zien, onderscheiden, focussen, selecteren) organiseren (verbanden zien, integreren, hoofdlijnen zien, ontleden, structureren) attribueren (deconstrueren)	Leg uit aan de hand van een (nieuw) voorbeeld hoe... Maak een onderscheid tussen... Verklaar de verschillen tussen..... Breng in... verband met...	••••
Inzicht	Evalueren	checken (coördineren, ontdekken, monitoren, testen) bekritisieren (beoordelen)	Beargumenteer... Onderbouw aan de hand van.... Verdedigen... Beoordeel... Bekritiseer...	•
Inzicht wendbaar toepassen	(Creëren)	genereren (hypothese opstellen) plannen (ontwerpen) produceren (construeren)		

LET OP: bij de examenvragen zie je vaak dat meerdere soorten vragen gecombineerd worden.

Kennis Toepassen en Toepassen en inzichtelijk toepassen worden het meest gebruikt. Daarbij wordt heel vaak gebruik gemaakt van de begrippenlijst voor kunstanalyse. Je moet dan een voorbeeld analyseren, en dan bijvoorbeeld iets toelichten aan de hand van twee muzikale middelen; drie aspecten van de vormgeving etc.

Op de volgende bladzijde staan drie voorbeeldvragen en antwoorden helemaal uitgelegd.

Kennis Toepassen	<i>Der neue Orpheus</i> past in het modernisme. 1: Noem drie manieren waarop je dat in de muziek kunt horen.
Toepassen	Weill vond evenals Bertold Brecht, met wie hij jarenlang zou samenwerken, dat kunst nauw verbonden moest zijn met de maatschappij. Ook tekstschrijver Goll deelde deze visie. 2: Leg uit hoe deze visie is uitgewerkt in <i>Der neue Orpheus</i>.
Inzichtelijk Toepassen	De wijze waarop Balanchine het verhaal in deze scène heeft verbeeld is typerend voor het genre 'modern ballet'. 3: Geef twee voorbeelden uit de scène waarvoor dat geldt.

VRAAGVOORBEELD 1: BEGRIJPEN = KENNIS TOEPASSEN

(bronnen) Geluidsfragment 1, tekst 7 en 8. In 1925 schreef de Duitse componist Kurt Weill de cantate *Der neue Orpheus*. In geluidsfragment 1 hoor je daaruit een gedeelte.

Der neue Orpheus past in het modernisme.

1: Noem drie manieren waarop je dat in de muziek kunt horen.

Deze vraag is gericht op het begrijpen van modernisme in de muziek:

Kennis - van de kenmerken van het modernisme (deze moet je onthouden hebben)

Toepassen - door deze kenmerken in de muziek aan te wijzen (deze moet je dus begrijpen). Daarvoor moet je weten welke begrippen je kunt hanteren om muzikale aspecten te beschrijven.

Maximumscore 3. Drie van de volgende:

- De **melodie** van de zangstem en de begeleiding staan op zichzelf en lijken een onafhankelijk verloop ten opzichte van elkaar te hebben.
- Dissonante **samenklanken**.
- Opvallende **ritmische accenten of sterke nadruk op ritme**
- veel gebruik van **slaginstrumenten**
- **tonaliteit**: gebruik van verschillende **toonsoorten** binnen één muzikale zin (niet eenduidig qua toonsoort en/of niet duidelijk in majeur- of mineurtoonladder gecomponeerd).

VRAAGVOORBEELD 2: TOEPASSEN = BEGRIPPENKENNIS TOEPASSEN OP NIEUWE VOORBEELDEN

(bron) Tekst 7 en 8. Weill vond evenals Bertold Brecht, met wie hij jarenlang zou samenwerken, dat kunst nauw verbonden moest zijn met de maatschappij. Ook tekstdichter Goll deelde deze visie.

2: Leg uit hoe deze visie is uitgewerkt in *Der neue Orpheus*.

Deze vraag is gericht op het toepassen van een inhoud naar een vorm vertaald is. In dit geval naar een theaterstuk. (kennis over Brecht is nodig, maar je kunt deze kennis evt. ook afleiden uit de bronnentekst)

Kunnen toepassen van de inhoud (bronnen tekst 7 en 8) op de encensering in het toneelstuk *Der neue Orpheus* (nieuw voorbeeld). Je moet daarbij heel nauwkeurig beschrijven hoe deze visie vormgegeven is in de encensering. Daarvoor moet je de inhoud van de tekst begrijpen en deze kunnen zien en benoemen in de encensering (nieuw voorbeeld).

maximumscore 2. Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Uit *Der neue Orpheus* spreekt een **didactische/maatschappijkritische (maar ook pessimistische) visie**: kunst moet de wereld verbeteren en het publiek aan het denken zetten over de maatschappij en/of het leven. Het **klassieke verhaal** is **vertaald naar de eigen samenleving**, die op een **kritische manier** wordt voorgesteld: de **moderne, kille, verstedelijkte leefomgeving** is de **onderwereld** en de **ontziende mensheid** is zelfs door de kunst **niet meer te redden**.

Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven 1 punt.

VRAAGVOORBEELD 3: ANALYSEREN = BEGRIPPENKENNIS MET GENUANCEERD INZICHT TOEPASSEN

(bron) film 2. De Orpheus-mythe vormde eveneens een bron van inspiratie voor choreografen. George Balanchine zette zijn ballet Orpheus op de gelijknamige muziek van componist Igor Strawinsky. Het ballet ging in 1948 in New York in première.

De wijze waarop Balanchine het verhaal in deze scène heeft verbeeld is typerend voor **het genre 'modern ballet'**.

3: Geef twee voorbeelden uit de scène waarvoor dat geldt.

Kennis - van het genre modern ballet (de kenmerken van modern ballet moet je onthouden hebben)

Toepassen - van deze kenmerken op een geheel nieuw voorbeeld (je moet daarvoor de dansante middelen kunnen herkennen in een nieuw voorbeeld)

Inzicht - in het verschil tussen academisch en modern ballet, (je moet deze verschillen genuanceerd van elkaar kunnen onderscheiden.)

Maximumscore 2. Twee van de volgende voorbeelden:

- Orpheus maakt gebruik van **mimische (bewegings)expressie ofwel uitbeelding via gebaren, die niet tot de academische dansstijl behoren**.
- Eurydice **danst (weliswaar in een academische balletstijl, maar) met enige acrobatiek**
- Eurydice **danst (ondanks haar geheven beenposities toch) aards, zonder zich van de grond verheffende sprongen (élévation)**.
- Eurydice's **dans en/of Orpheus' mimiek zijn sober en/of zonder versiering**.

*Waarom is dit nu geen begrijpen-vraag of toepassingsvraag? Je moet heel precies kunnen onderscheiden wat de verschillen zijn tussen twee stromingen (19de eeuwse dans/academische dans en 20ste eeuwse/moderne dans) en kunnen benoemen **wanneer** en **waar** en **hoe** je deze verschillen in het nieuwe dansvoorbeeld kunt zien. Dat is analyseren, ofwel **kunstanalyse**. Je moet daarvoor kunnen **beschrijven, analyseren** en soms ook **interpreteren** (op basis van bronnen). Waarvoor je kennis van de kenmerken van de academische dans en de moderne dans onthouden moet hebben, begrippen voor kunstanalyse (dansante middelen) onthouden moet hebben en inzicht moet hebben in hoe je deze verschillen in het algemeen - maar vooral ook in het bijzonder in dit nieuwe voorbeeld kunt zien en benoemen.*

VOORBEELD: ANALYSE VAN VRAGEN KUA EXAMEN HAVO 2011 - tijdvak 1.

(1: Kennis - 2: Kennis Toepassen - 3: Toepassen - 4: Inzichtelijk Toepassen - 5: Inzicht)

EXAMENVRAGEN - Cito/CvE - havo 2011 - 1*	Niveau + pt	Werkwoorden
1p 1 Beschrijf het gevolg voor de markt waarop kunstenaars opereerden.	Onthouden 1	herinneren
2p 2 Typeer de romantische belangstelling van het negentiende-eeuwse publiek. Geef vervolgens aan waarom dergelijke balletscènes bij deze belangstelling passen.	Begrijpen 2	Interpreteren
2p 3 Geef voor twee van deze maatregelen aan op welke manier ze bijdroegen aan het trekken van meer publiek naar de Opéra de Paris.	Begrijpen 2	Toelichten
3p 4 Leg voor drie architectonische elementen van het trappenhuis uit hoe er met deze wens rekening is gehouden .	Analyseren 3	Organiseren
1p 5 Benoem aan de hand van het fragment een element van de techniek waaruit die virtuositeit blijkt.	Analyseren 1	Differentiëren
1p 6 Geef aan waarom muziek van Paganini voor musici aantrekkelijk blijft om te spelen .	Analyseren 1	Organiseren
1p 7 Geef aan waarom aandacht voor de virtuoze solist typerend is voor de romantiek.	Begrijpen 1	Uitleggen
2p 8 Noem aan de hand van de choreografie twee manieren waarop Balanchine toont dat de zoon ernaar verlangt de wereld in te trekken.	Analyseren 2	Differentiëren
1p 9 Beschrijf een aspect van het decor waardoor dit duidelijk wordt.	Analyseren 1	Differentiëren
2p 10 Noem twee artistieke vernieuwingen die Diaghilev heeft gebracht met Les Ballets Russes.	Onthouden 2	Herinneren
2p 11 Beschrijf van zowel de artistiek leider als van een zakelijk leider de taak binnen een dansgezelschap.	Onthouden 2 (Begrijpen 2)	Herinneren (Afliden)
2p 12 Beschrijf dit verschil én leg uit wat het effect is van Balanchines aanpassingen.	Analyseren 2	Differentiëren
2p 13 Beschrijf hoe Balanchine naar dit beeld verwijst . Betrek zowel de muzen als Apollo in je antwoord.	Toepassen 2	Uitvoeren
1p 14 Leg aan de hand van film 5 uit hoe je de muziek kunt zien .	Toepassen 1	Uitvoeren
1p 15 Geef een reden voor de hoge waardering van juist deze latere balletten in het oeuvre van Balanchine.	Analyseren 1	Organiseren
1p 16 Benoem een negatief effect op de cultuurdeelname waarvoor gevreesd werd.	Begrijpen 1	Afliden
1p 17 Geef aan wat het belang was van televisiezending voor deze omroepen.	Begrijpen 1	Uitleggen
1p 18 Beschrijf het commentaar op de televisie dat uit dit werk spreekt.	Begrijpen 1	Interpreteren
2p 19 Leg uit wat dit verschil inhoudt. Betrek zowel Paik als Dibbets in je antwoord.	Analyseren 2	Differentiëren
2p 20 Noem twee kenmerken van deze installatie waardoor <i>TV Buddha</i> als beeldende kunst te herkennen was.	Onthouden 2	Herkennen
2p 21 Leg uit hoe deze tegenstelling uit dit kunstwerk spreekt. Betrek in je antwoord zowel heden als verleden.	Analyseren 2	Differentiëren
2p 22 Geef daarvoor twee verklaringen .	Begrijpen 2	Afliden
2p 23 Geef een argument waarom je het terecht vindt dat <i>Tussen Kunst en Kitsch</i> onder deze regeling valt. Geef vervolgens een argument waarom je het onterecht vindt dat <i>Tussen Kunst en Kitsch</i> onder deze regeling valt.	Evalueren 2	Bekritisieren
1p 24 Beschrijf de bijzondere verhouding tussen de theatermakers en het publiek aan de hand van film 7.	Toepassen 1	Uitvoeren
3p 25 Beschrijf aan de hand van het filmfragment drie mogelijkheden die specifiek verbonden zijn aan het spelen op deze locatie.	Toepassen 3	Uitvoeren
2p 26 Beschrijf voor zowel Dogtroep als voor traditioneel teksttheater de werkwijze.	Begrijpen 2	Vergelijken
2p 27 Geef aan hoe de werkwijze van Dogtroep aansluit op het streven naar democratisering. Geef vervolgens aan hoe het spelen op locatie aansluit op het streven naar democratisering.	Analyseren 2	Differentiëren Organiseren
3p 28 Beschrijf aan de hand van film 8 drie aspecten die <i>Leidsche Rijn</i> aantrekkelijk maken voor een groot publiek.	Toepassen 3	Uitvoeren
2p 29 Beschrijf twee van deze verwijzingen aan de hand van filmfragment 8.	Toepassen 2	Uitvoeren
1p 30 Leg uit hoe het benutten van het hele speelveld de kijkervaring van de toeschouwer beïnvloedt .	Analyseren 1	Differentiëren
1p 31 Leg dit uit . (Ingaan op dergelijke uitnodigingen kan ten koste gaan van de artistieke onafhankelijkheid.)	Evalueren 1	Bekritisieren
2p 32 Geef twee verklaringen voor het feit dat Dogtroep vaak gevraagd werd voor internationale megaspektakels.	Begrijpen 2	Afliden

* EXAMENVRAGEN UIT HAVO 2011 - TIJDVAK 1, geconstrueerd door CITO/CVE - bron: www.examenblad.nl
 Wil je het antwoordmodel ook zien: kijk op www.examenblad.nl of www.havovwo.nl

Leerniveaus:	Voorbeelden van doelstellingen voor Kunst Algemeen - romantiek & realisme, modern/massa:	Leeractiviteiten dus richten op:
Onthouden ●●	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis herinneren over kunstenaar en opdrachtgever in de twintigste eeuw • Kennis herinneren over Diaghilev en de Ballets Russes in de moderne cultuur • Kennis herinneren over functies van artistiek en zakelijk leider (of deze begrijpen/kunnen afleiden uit info) • Kunnen herkennen van een installatie als een vorm van beeldende kunst in de massacultuur 	herkennen (Identificeren) herinneren (Terughalen van eerder verworven kennis)
Begrijpen ●●●	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteren van romantische belangstelling van negentiende-eeuws publiek voor klassiek-romantisch ballet • De inhoud van de tekst kunnen illustreren met behulp van een voorbeeld • Uitleggen begrip virtuositeit als kenmerk van de romantiek • Kunnen afleiden van negatieve effecten van tv op cultuurdeelname (kennis v. kenmerken massacultuur) • Invloed/macht van omroepen via zendtijd kunnen uitleggen • Kunnen interpreteren van de commentaren zoals deze in beeldend werk geuit zijn. • Specifieke antwoorden kunnen afleiden uit kenmerken van de massacultuur • Werkwijze van twee verschillende voorbeelden kunnen beschrijven • Verklaringen uit de getoonde voorbeelden kunnen afleiden 	Interpreteren (verhelderen, parafraseren, representeren, vertalen) toelichten (illustreren, concretiseren) classificeren (categoriseren, samenvoegen) samenvatten (abstraheren, samenvoegen) afleiden (concluderen, extrapoleren, invoegen, voorspellen) vergelijken (onderscheiden, in kaart brengen, relateren) uitleggen (modellen construeren)
Toepassen ●●●	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnen toepassen van inhoud (verhaal) op dansante vormgeving/via dansante middelen in nieuw voorbeeld • Kunnen toepassen van citaat op (nieuw) dansvoorbeeld • Kennis over de verhouding van theatermakers en het publiek hebben, en deze kennis op nieuw voorbeeld kunnen toepassen (en het bijzondere ervan kunnen zien) • Kennis over locatie-theater hebben, en deze op specifiek nieuw voorbeeld kunnen toepassen • Kenmerken van de massacultuur op specifiek (nieuw) voorbeeld kunnen toepassen • Verwijzingen naar heden, verleden en toekomst op specifiek (nieuw) voorbeeld kunnen toepassen 	uitvoeren implementeren (gebruiken)
Analyseren ●●●●	<ul style="list-style-type: none"> • Verbanden kunnen analyseren tussen vormgeving en functie • Het begrip virtuositeit kunnen onderscheiden in een (nieuw) voorbeeld • Hoofdlijn virtuositeit/ verband kunnen leggen toen en nu • Kunnen onderscheiden van inhoud (verhaal) en de manier waarop dat in dansbewegingen uitgedrukt is • Aspect kunnen selecteren hoe inhoud in inscenering is weergegeven • Kunnen onderscheiden van verschillen tussen uitvoeringen • Hoofdlijn/structuur kunnen zien in moderne esthetica en deze kunnen relateren aan dansvoorbeeld • Verschillen kunnen zien tussen uitvoeringen • Tegenstellingen in specifiek (nieuw voorbeeld) kunstwerk kunnen selecteren en specifiek kunnen beschrijven • Verbanden kunnen leggen tussen democratisering en de werkwijze en het spelen op locatie door Dogtroep. • Verbanden kunnen leggen tussen de kijkervaring van de toeschouwer en het benutten van het speelveld 	differentiëren (verschillen zien, onderscheiden, focussen, selecteren) organiseren (verbanden zien, integreren, hoofdlijnen zien, ontleden, structureren) attribueren (deconstrueren)
Evalueren ●	<ul style="list-style-type: none"> • Een genuanceerde en specifieke beoordeling kunnen maken/beargumenteren op basis van een regeling. • Een genuanceerde onderbouwing kunnen geven over voor- en nadelen m.b.t. artistieke onafhankelijkheid 	checken (coördineren, ontdekken, monitoren, testen) bekritisieren (beoordelen)

Dit voorbeeld is gemaakt op basis van het havo examen kunst algemeen 2011, tijdvak 1 (zie www.havovwo.nl)

TIP: VIND JE DIT BEST MOEILIK EN WIL JE GRAAG OEFENEN? MAAK ZELF VERSCHILLENDE SOORTEN KERNVRAGEN. DAT WERKT HEEL GOED ALS VOORBEREIDING OP KUA TOETSEN.

FLOW - Csikszentmihalyi

HOE MAAK JE HET LEREN VAN DEZE DENKVAARDIGHEDEN LEUK OM TE DOEN?

Door stap voor stap van eenvoudig naar steeds moeilijker te gaan werken en zo de uitdaging en jouw vaardigheden steeds zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten.

FLOW is volgens Csikszentmihalyi een optimale ervaring:

“De toestand waarin mensen dermate betrokken zijn bij een activiteit dat ze alles om hen heen vergeten. Deze ervaring is zo positief dat het de moeite waard is om deze te herhalen zonder de noodzaak van een externe beloning. [...] De optimale ervaring is iets wat wij doen gebeuren.”

DIT HERKEN JIJ VAST WEL: ALS JIJ MUZIEK OF BEELDEN AAN HET MAKEN BENT?

